

Et ratio, quia culpa alienus non debet alium plus gravare quam velit. Vide l. si quis plurium. §. Si quis. ff. de Lega. i. Ancha. sicut per-jurus non praestat juramentum honoris, sed oneris, ne culpa sua alios gravet. Font.

Judicis delatio a Superiore valeat refutari: quia tamen Judex ipse, quantum in se fuit, a se jurisdictionem abdicavit eandem, appellationi deferens minus iuste, totius causae decisio in Superioris est potestate transfusa: nec est illi causa de necessitate ulterius remittenda: falsis iis quae super appellationibus post sententiam interpolitis sunt statuta.

VI. BONIFACIUS VIII. [c. an. 1298. Roma.]

Si appellans intra triginta dies, instanter non petit apostolos, appellationi renunciat. Si Judex modo debito requisitus illos non tradit, sed postea procedit: non valet eius processus. Joannes Andreas.

Ab eo qui appellat intra triginta dies instanter apostoli peti debent, & eidem intra dictum tempus a Judice exhiberi: alias praesumitur appellationi suae renunciare appellans, si eos intra idem tempus petere praetermittat, etiam si vadat aut mittat ad appellationem hujusmodi prosequendam.

Illud autem quod Felix recordationis Innocentius Papa IV. Praedecessor noster statuendum decrevit, ut si is, a quo appellatur, apostolos appellanti non tribuat requisitus, ex tunc si forte in causa procedat, nisi appellationi renunciatum fuerit, ejus invalidus sit processus; tunc demum obtinet, cum Judex super hoc cum debita instantia, loco & tempore congruo, requisitus, eos expresse denegat, vel intra praemissum tempus malitiose, aut negligenter illi tradere praetermittit.

VII. IDEM. [c. an. 1298. Roma.]

Innocentia per Judicem post definitivam sententiam, a qua appellatum exiit, revocatur statim per Judicem appellationis, etiam si ante appellationem fuerit innovata. Attentata vero post appellationem ante definitivam, non revocatur, nisi prius de veritate constiterit, nisi post inhibitionem debito modo factam attentata fuissent. Joan. And.

Non solum innovata post appellationem a definitiva sententia interjectam, debent semper (exceptis casibus, in quibus jura post sententiam prohibent appellare) ante omnia per appellationis Judicem penitus revocari: sed etiam ea omnia quae medio tempore inter sententiam & appellationem (quae postmodum intra decem dies interpolitur ab eadem) contingit innovari: ac si post appellationem interpolitam ante definitivam sententiam innovantur, donec appellationis causam veram esse constiterit, revocari non debent: nisi Judex appellationis (postquam sibi constiterit per appellationem emissam, ex probabili causa fore ad se negotium devolutum) inhibeat canonicè Judici, a quo appellatum exiit, ne procedat: tunc enim, quicquid post inhibitionem hujusmodi fuerit innovatum, est (licet causa eadem non sit vera) per eundem appellationis Judicem, ante omnia in statum pristinum reducendum.

VIII. IDEM. [c. an. 1298. Roma.]

Qui appellat extra iudicium, intra decem dies, ex quo scit gravamen, appellare debet: postea per remedium juris communis audietur, sed non per appellationis remedium. Joan. And.

Concertationi antiquae finem imponere praesenti constitutione volentes: Statuimus, ut ab electionibus, postulationibus, provisionibus, & quibuslibet extrajudicialibus actibus (in quibus potest appellatio interponi) quisquis ex eis gravatum se reputans, per appellationis beneficium

gravamen illatum desideraverit revocari, intra decem dies, postquam sciverit, si velit, appellat: post decem dies vero eidem aditus non pateat appellandi. Sed si per contradictionem debitam, vel alia juris remedia petierit revocari gravamen: ei (dummodo medio tempore his non confenserit) lapsus decem non obstat.

IX. IDEM. [c. an. 1298. Roma.]

Valet appellatio in scriptis porrecta, sicut coram Judice non legatur. Hoc dicit. Zen.

Appellatio, quam in scriptis Judici (a quo appellare volebas) te porrexisse proponis, non potest ex eo, quod coram ipso lecta non fuerit, rationabiliter impugnari.

X. IDEM. [c. an. 1298. Roma.]

Judex a quo, compellere non potest appellentem a gravamine ipsius veritatem probare, licet citare potest ad ipsius revocationem audiendam: quia facta, in causa procedere poterit, eum contumacia non obstante, ac si nunquam appellasset. H. d. Zen.

Si a Judice a quo, (propter gravamen quod tibi proponis illatum (appellans; ad docendum te fore gravatum, & ad audiendam revocationem ejusdem gravaminis (si de ipso docueris) tibi terminus praefigatur. Nec coram eo (cum ipse per se id videre habeat) hoc docere, nec etiam tanquam coram Judice (cum per appellationem sit suspensa ipsius jurisdictione) comparere teneris; nisi ad hoc solum, ut revocationem ipsam audias, si eam duxerit faciendam: alias si non comparueris, & ipse in termino gravamen revocaverit cum effectu: poterit ex tunc libere in causa procedere, ac si appellatio interposita non fuisset.

XI. IDEM. [c. an. 1298. Roma.]

A collatione Capituli ad Episcopum appellatur, si ut Canonicus interfuit: secus si ut Praelatus. Hoc dicit. Dominicus.

A Collatione beneficium, quam communiter per Episcopum & Capitulum in tuum praedictum factam esse proponis. Non ad ipsum Episcopum (si in ea ut Praelatus interfuerit) sed ad Superiorem te oportuit appellare. Alias, si ut Canonicus interfuerit in ea, potuisti appellare licite ad eundem.

XII. IDEM. [c. an. 1298. Roma.]

Per appellationem interpositam a definitiva, revocari potest interlocutoria principali negotio praedictans: alias non. Joan. And.

Licet ab interlocutoria (per quam pacti vel praescriptionis, aut alia, principali negotio praedictans, vel iudicium nullum reddens, exceptio est repulsa) non fuerit appellatum: si tamen a definitiva (quae postmodum, etiam ultra decem dies, promulgatur) appellari contingat: potest in appellationis causa ipsum gravamen per interlocutoriam eandem illatum licite per appellationis Judicem emendari. Ubi vero interlocutoria super eo profertur, quod non parat praedictum negotio principali, vel iudicium nullum reddit; nisi fuerit appellatum ab ipsa: per appellationem a definitiva postea interjectam, gravamen illatum nequaquam poterit revocari.

De intimatione appellationis, vide Lapum Al. 391. incip. An valet. Et Ale. 119. incip. Quamvis.

Vide Rot. Decif. 7. Et 74. in Novis.

Vide Bart. in l. Vero. ff. Socium qui. §. fin. ff. Pro Jac. Fonta.

Vide Conc. Trid. sess. 23. de Refor. c. 6. §. al. retinent. Vide Alex. Confil. 8. vol. 1. & Rot. decif. 202. in Novis.

Vide Decimum Confil. 280. ubi late de his quotidianis distributionibus. §. al. participant.

SEXTI DECRETALIU LIBER TERTIUS.

DE VITA ET HONESTATE CLERICORUM.

TITULUS I.

I. BONIFACIUS VIII. [c. an. 1298. Roma.]

Clericus joculariorum artem per annum exercens, si tertio munitus non desistat, ipso jure perdit privilegium Clericale. Joan. And.

Clerici, qui Clericalis Ordinis dignitati non modicum detrahentes, se joculariores, se go-liardos faciunt aut bufones; si per annum artem illam ignominiosam exercuerint, ipso jure: si autem tempore breviori, & tertio moniti non resipuerint, careant omni privilegio Clericali. §. PITH. Goliardos. Jongleurs.

DE CLERICIS CONJUGATIS.

TITULUS II.

I. BONIFACIUS VIII. [c. an. 1298. Roma.]

Si Clericus conjugatus seriat habitum & tonsuram, Clericali privilegio gaudet: aliter non. Joan. And.

Clerici, qui cum unicus & virginibus contraxerunt, si tonsuram & velles deserant Clericales, privilegium retineant Canonis ab Innocentio Papa II. Praedecessore nostro editi in favorem totius Ordinis Clericalis. Et cum, juxta Parisiense Concilium, nullus Clericus distringatur, aut condemnari debeat a Judice Seculari: praesenti declaramus edicto, hujusmodi Clericos conjugatos pro commissis ab eis excessibus vel delictis, trahi non posse criminaliter aut civiliter ad iudicium seculare: nec ab ipsis Secularibus Judicibus eos debere personaliter, vel etiam pecunialiter (ne per unam viam concedatur eidem Judicibus, quod per aliam denegatur) ullatenus condemnari. In ceteris autem, vel nisi, ut praemittitur, tonsuram, vel velles serant Clericales, etiam in praemissis eos gaudere nolumus privilegio Clericali. §. PITH. Juxta Parisiense Concilium. Conf. 11. quae ff. 1. Can. 2. Junge titulum de Decret. ab Ordin. fac.

DE CLERICIS NON RESIDENTIBUS IN ECCLESIA VEL PRAEBENDA.

TITULUS III.

I. BONIFACIUS VIII. [c. an. 1298. Roma.]

Distributiones quotidianae solum praesentibus qui interfunt Divinis, dari debent, consuetudine non obstante. Et qui aliter illas receperunt, non faciunt illas suas: Et idem de distributionibus quae dantur pro anniversariis Defunctorum. Joan. And.

Consuetudinem, quae in quibusdam partibus inolevit, qua Canonici, & alii Beneficiati, seu Clerici Cathedralium, & aliarum Collegatarum Ecclesiarum distributiones quotidianas (quae alias manualia beneficia, seu victualia nuncupantur, & tantum residentibus tribuuntur) qualitercumque in civitatibus, seu aliis locis, in quibus ipse consistunt Ecclesiae, sint praesentes, licet divinis Officiis non interfunt, ex integro percipiunt ac si continuè in ipsis Ecclesiis, in eisdem Officiis deservirent, penitus improbant. Statuimus, ut distributiones ipsae quotidianae, in quibuscumque rebus consistunt, Canonici ac alii Beneficiati, & Clerici Ecclesiarum ipsarum, qui eisdem Officiis in ipsis Ecclesiis affuerint, tribuantur juxta Ecclesiae cujuslibet ordinationem rationabilem jam factam, seu etiam faciendam. Qui vero aliter de distributionibus ipsis quocumque receperit (exceptis illis, quos infirmitas, seu iusta & rationabilis corporalis necessitas, aut evidens Ecclesiae utilitas excusaret) rerum hoc receptarum dominium non acquirit, nec faciat eas suas; imò ad omnium restitutionem, quae contra hujusmodi nostram Constitutionem receperit, teneatur. De distributionibus etiam pro Defunctorum anniversariis largiendis, idem decernimus observandum.

DE PRAEBENDIS ET DIGNITATIBUS.

TITULUS IV.

I. CLEMENS III. [c. an. 1190. Roma.]

Ad praesentationem Religiosorum, etiam exemptorum, non debent in Ecclesiis ipsorum Rectores institui, nisi primo tantum eidem assignetur, unde incumbuntia onera subire possint, & congrue sustentari: nec valet contraria consuetudo. Joan. And.

Uscepti regiminis nos cura sollicitat, ut utilitatibus subditorum in illis praecipue, per quas animarum salutis consulitur, nunc novorum editione jurium, nunc antiquorum innovatione sollicitè providere curemus. Sanè fuit olim per Sedem Apostolicam providè constitutum, ut Dioecesiani locorum, ad praesentationem Religiosorum nullum ad aliquam Ecclesiam recipiant, nisi tantum ei de proventibus ipsius Ecclesiae coram eis fuerit assignatum, unde jura Episcopalia possint solvere, & congruam sustentationem habere. Verum (sicut nobis querela multorum frequens insinuat) Religiosi exempti de proventibus Parochialium Ecclesiarum, in quibus jus obtinent patronatus, seu Rectorum praesentatio pertinet ad eosdem, tantum percipiunt annuatim quòd Rectores Ecclesiarum ipsarum non possunt de residuo commodè sustentari, & Episcopalia jura persolvere, ac alia incumbuntia eis onera supportare: propter quod saepe contingit, quòd non inveniuntur persona idonea, quae hujusmodi Ecclesias velint recipere; siquae frequenter minus idoneis conferuntur, ex quo pericula imminunt animarum. Nos itaque volentes super hoc salubre remedium adhiberi, praesenti Decreto statuimus & mandamus, Constitutionem hujusmodi, quoad omnes Patronos Ecclesiarum Religiosas, tam exemptas, quam non exemptas, & alios, inviolabiliter observari, consuetudine contraria non obstante.

II. IDEM. [c. an. 1190. Roma.]

Beneficia vacantia in Curia alius quam Papa conferre non potest: Quod si fecerit, irrita est collatio. Joan. Font.

Licet Ecclesiarum, Personatum, Dignitatum, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum plenaria dispositio ad Romanum noscatur Pontificem pertinere, ita quòd non solum ipsa cum vacant, potest de jure conferre; verum etiam jus in ipsis tribuere vacaturis: collationem tamen Ecclesiarum, Personatum, Dignitatum, & Beneficiorum apud Sedem Apostolicam vacantium, specialius ceteris antiqua consuetudo Romanis Pontificibus reservavit. Nos itaque laudabilem reputantes hujusmodi consuetudinem, & eam auctoritate Apostolica approbantes, ac nihilominus volentes ipsam inviolabiliter observari: eadem auctoritate statuimus, ut Ecclesias, Dignitates, Personatus, & Beneficia quae apud Sedem ipsam deinceps vacare contigerit, aliquis praeter Romanum Pontificem, quacumque super hoc sit auctoritate munitus, sive jure ordinariae Potestatis ipsorum electio, provisio, seu collatio ad eum pertineat, sive literas super aliquorum provisione generales vel etiam speciales sub quacumque forma verborum receperit (nisi ei sit super conferendis eisdem in Curia Romana vacantibus specialis & expressa ab ipso Pontifice Summo auctoritas attributa) conferre alicui seu aliquibus non praesumat. Nos enim si secus actum seu attentatum fuerit, decernimus irritum & inane.

III. GREGORIUS X. in Concilio Generali Lugdunensi. [an. 1273. in Gallia.]

Si Papa Beneficia vacantia in Curia non conferat intra mensem a die vacationis: illi, ad quos collatio pertinebat, poterunt illa conferre. Joan. And.

Statutum Felix recordationis Clementis Papae Praedecessoris nostri de Dignitatibus & Beneficiis in Curia Romana vacantibus nequaquam per alium, quam per Romanum Pontificem conferendis, decernimus taliter moderandum: ut illi, ad quos eorumdem Beneficiorum & Dignitatum spectat collatio, statuto non obstante praedicto, demum post mensem a die quo Dignitates seu Beneficia ipsa vacaverint numerandum, ea conferre valeant. Tantummodo per se ipsos vel, ipsis agentibus in remotis, per suos Vicarios Generales in eorum Dioecibus existentes, quibus id canonicè sit commissum.

IV. BONIFACIUS VIII. [c. an. 1298. Roma.]

In Beneficiis vel in impetrationibus ad Beneficia per pro-

In octavo Codicis Constanti Clementis IV.

Alios casus, quibus exempti subint Ordinariis, vide infra, c. 2. de Pan. §. re. per gl. ibi. Phil. Font.

Al. ita: verbum etiam us ad ea tribuere vacaturis. Vide l. Jus civile. ff. de Just. & Jure.

Procedit etiam si habeatur clausula, non obstante quòd oportet expressam mentionem de verbo ad verbum fieri in Literis Apostolicis. Pet. de Aneth. Dom. & Phil. Font.

Vide §. fin. in Aucten. de fil. ante dot. infra.